Marinko Arsić Ivkov

PESMA KAO SUDBINA

Živa Kojčić, *Krugovi tišine,* "Dosije", Beograd, 1996.

Savremeno doba nije vreme pesme. Uprkos tome, danas se piše mnogo poezije. Čak i mnogi poznati pesnici su slab i bled odraz svojih uzora... S tom mišlju savremeni čitalac prilazi nepoznatom pesniku, novoj knjizi poezije...

Sa zebnjom sam otvorio Živinu knjigu i već posle prve pesme doživeo prijatno iznenađenje: pročitao sam dobru pesmu. "Uvodna reč" za "Igre oko glave" je zaista dobra pesma. A pripada pesničkim prvencima Živinim. A kad sam pročitao celu knjigu, onda sam video da je ta pesma mnogo značajnija. Ona je ključ za razumevanje Živine celokupne poezije, cele ove knjige, sabranih dela...

Krugovi tišine jesu Živina sabrana dela, i više od toga… Rođen je 1950. u Zrenjaninu. Knjigu pesama *Krugovi na vodi* objavila mu je zrenjaninska "Ulaznica" 1981. godine. Dobitnik je prve nagrade na XV limskim večerima poezije u Priboju za zbirku pesama *Istorija bolesti*, koja je objavljena 1986. godine. Obe ove zbirke, sa dve nove, neobjavljene, "Neke druge pesme" i "Četiri kruga tišine", čine *Krugove tišine*, koji su objavljeni posthumno. Živa je umro 1993, nakon duge i teške bolesti. Od svoje sedamnaeste godine, nakon jedne povrede, bolovao je od kvadriplegije. Poezija mu je značila više nego mnogim pesnicima.

Jedan od glavnih, ako ne i najglavnijih motiva njegove poezije su same pesme i pevanje. Pesma je srž života, ključ za razumevanje sveta i odnosa jedinke, pesnika, sa svetom.

Pesma je večiti bol, traganje za svrhom života, ključ za razumevanje čovekove sudbine (*Ključ, Ogledalo* su naslovi Živinih pesama).

Pevajući o pesmi, njenom nastanku, on peva o sebi, svojoj sudbini, osećanjima. On se s pesmom voli i svađa, ona je uzrok nemira i čežnji, poput žene. Ima Živa prelepih ljubavnih pesama, a da ženu uopšte ne pominje!

On pesmu nekad priziva, a nekad goni od sebe. Pesma je alfa i omega njegovog života, život sam.

Ima više pesama u kojima pesnik pevajući o poetici, o nastanku pesme, peva o sebi (S*entimentalna pesma, Izgubljena pesma, Zrenje, Prilazim gradu, Otvaranje, Ne pišite pesme, Ne mogu da napišem pesmu*). Poruka svih njih je da spevati pesmu znači približiti se smrti, ući u nešto onostrano, bolno i nesrećno. Srećni ljudi ne pišu pesme.

Živa nije liričar, ne peva da ga prođe vreme. On je misaoni pesnik, ekspresionista. Srce i mozak u njega ne biju boj, oni su sliveni. U ovog autora sve je i razum i emocija, i mozak i srce... Alfa i omega.

Kojčić je pesnik koji tera čitaoca na razmišljanje, na sumorno razmišljanje. On ne nudi utehu, već nemir.

To naročito dolazi do izražaja u dva poslednja pesnička ciklusa. U odnosu na prva dva, gde ima mnogo podsmeha, mnogo ruganja svetu oko sebe, mnogo anatomije tog sveta, i puno pesničke energije, poslednje pesme su više sopstvena anatomija, melanholičnije su, zrelije, smirenije, više se u njima nazire mračna pesnikova sudbina i Petrarkina poruka da "samo plač na zemlji traje". Nema vedrine u njima.

Inače, u svim ovim pesmama malo ima autobiografskog, malo pesnikovog hendikepiranog života. Sve je dignuto na viši, opštiji nivo, što je znak dobre pesme.

Živa je i pored svih životnih nedaća i kratkog života stvorio celovit pesnički svet. To je zrela poezija, od ranih do poslednjih pesama.

Pesme iz ove knjige mogu da izdrže bilo kakvu analizu i bilo koju kritiku.

Čak i njegova prva knjiga pokazuje nešto što ne pokazuju ni mnoge pesme poznatijih pesnika: da rodoljubiva pesma ne mora da bude prigodna, primenjena pesma, već da može biti i prava poezija. Njen autor je načitan, književno obrazovan stvaralac. Ako ima tragova literature, uzora, to su svakako dobri pesnici, savremeni, poput Vaska Pope, koga je, vidi se, Živa cenio. Njegov uticaj možda može da se nazre u prvoj zbirci.

Na kraju, kao pesme kojima se treba vraćati, izdvajam: *Zidati grad, Glasovi u noći, Rastanak*.

Vladimir Veličković – *Silaženje*, 1988.